

TALOUSARVIOALOITE 850/2005 vp

Määrärahan osoittaminen varusmiehen kotiuttamisrahan palauttamiseen

Eduskunnalle

Varusmiehen päiväraha on porrastettu palvelusajan mukaan: 3,60 euroa (1—6 kk), 5,75 euroa (7—9 kk) ja 8,25 euroa (10—12 kk). Päivärahoihin ei ole tehty merkittäviä tasokorotuksia vuosikausiin, vaikka korotusten tarve on laajasti tunnustettu. Viimeisin korotus on tapahtunut vuonna 1998.

Toissa vuonna Turun yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan varusmiehen vanhemmat joutuvat tukemaan lastaan tämän varusmiespalveluksen aikana keskimäärin noin 110 eurolla kuukaudessa. Valtiontilintarkastajien vuoden 2002 selvityksen mukaan varusmiesten taloudelliseen asemaan tarvittaisiin noin 20—40 miljoonan euron suuruinen tasokorotus.

Myös varusmiehen kotiutumisvaiheeseen liittyy usein taloudellisia ongelmia. Varusmiehen suoritettua palveluksensa loppuun päättyy myös päivärahan saaminen. Kotiutumisvaiheessa läheskään kaikilla ei ole valmiina työ- tai opiskelupaikkaa. Pienten päivärahojen takia myös mahdolliset säästöt ovat huvonneet armeijan aikana. Silti asunnon vuokra on maksettava, samoin kuin muut jokapäiväiset kulut.

On esitetty, että tätä ns. tyhjän päälle putoamisen vaihetta helpotettaisiin siten, että päivärahaa maksettaisiin vielä kuukauden ajan palveluksen päättymisen jälkeen. Esityksen toteuttamiseen liittyy kuitenkin monia käytännön vaikeuksia.

Ongelmaa voitaisiin helpottaa merkittävästi ottamalla uudelleen käyttöön takavuosina käytössä ollut varusmiehen kotiuttamisraha. Järjestelmä on ollut käytössä vuosina 1971—1992. Al-

kuvaiheessa kotiuttamisrahaa maksettiin tarveharkinnan perusteella. Vuodesta 1978 lähtien se myönnettiin kaikille kotiutuville. Viimeksi kotiuttamisrahan suuruus oli 300 markkaa. Vuonna 1991 kotiuttamisrahaa esitettiin nostettavaksi 1 000 markkaan, mutta osana julkisen talouden leikkauksia se päätettiin poistaa kokonaan.

Varusmiesten heikkenevä sosiaalinen ja taloudellinen asema vaikuttaa negatiivisesti palvelusmotivaatioon. Kotiuttamisrahalla olisi selkeä motivaatiota parantava vaikutus. Palveluksen keskeytyminen vähentyisivät, kun varusmiestä kannustettaisiin myös taloudellisesti merkittävällä tavalla suorittamaan palveluksensa loppuun asti.

Kannustavuuden lisäämiseksi ja myös oikeudenmukaisuusperusteiden takia kotiuttamisrahan suuruus olisi määriteltävä palvelusajan pituuden perusteella. Varusmiestoimikunnat ovat ehdottaneet, että kotiuttamisrahan suuruudeksi määriteltäisiin 2,5 euroa/palvelusvuorokausi. Puoli vuotta palveleva saisi kotiuttamisrahaa 450 euroa, yhdeksän kuukautta palveleva 675 euroa ja 12 kuukautta palveleva 905 euroa.

Esitetyn suuruisen kotiuttamisrahan käyttöönotto merkitsisi noin 10 prosentin lisäystä varusmiesten ylläpitoon varattaviin menoihin, mutta toisaalta lisäys ei vielä ylittäisi edes valtiontilintarkastajien määrittelemän korotustarpeen minimirajaan asti.

Toisena kotiuttamisrahan määrittelyperusteena on esitetty noin kahden viikon elantokulujen kattamista kotiutumisen jälkeen. Mikäli kotiutta-

TAA 850/2005 vp — Paula Risikko /kok

misrahan määrät em. palvelusaikaporrastuksen mukaan olisivat 100, 125 ja 150 euroa, jäisivät vuotuiset kustannukset noin 3 miljoonaan euroon.

Kotiuttamisrahan merkitys niin varusmiesten sosiaalisen ja taloudellisen aseman parantamisessa kuin myös palvelusmotivaation kohentamisessa on yksi keskeisimmistä käytettävissä olevista keinoista, joten sen käyttöönottoon on varauduttava joka tapauksessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2006 talousarvioon momentille 27.10.21 lisäyksenä 3 000 000 euroa varusmiesten kotiuttamisrahan käyttöönottamiseen.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2005

Paula Risikko /kok